

Kasutajakeskne veeb

Katrin Hänni

katrin.hanni@riso.ee

Hegle Sarapuu

hegle.sarapuu@trinidad.ee

Mis on kasutatavus (*usability*)?

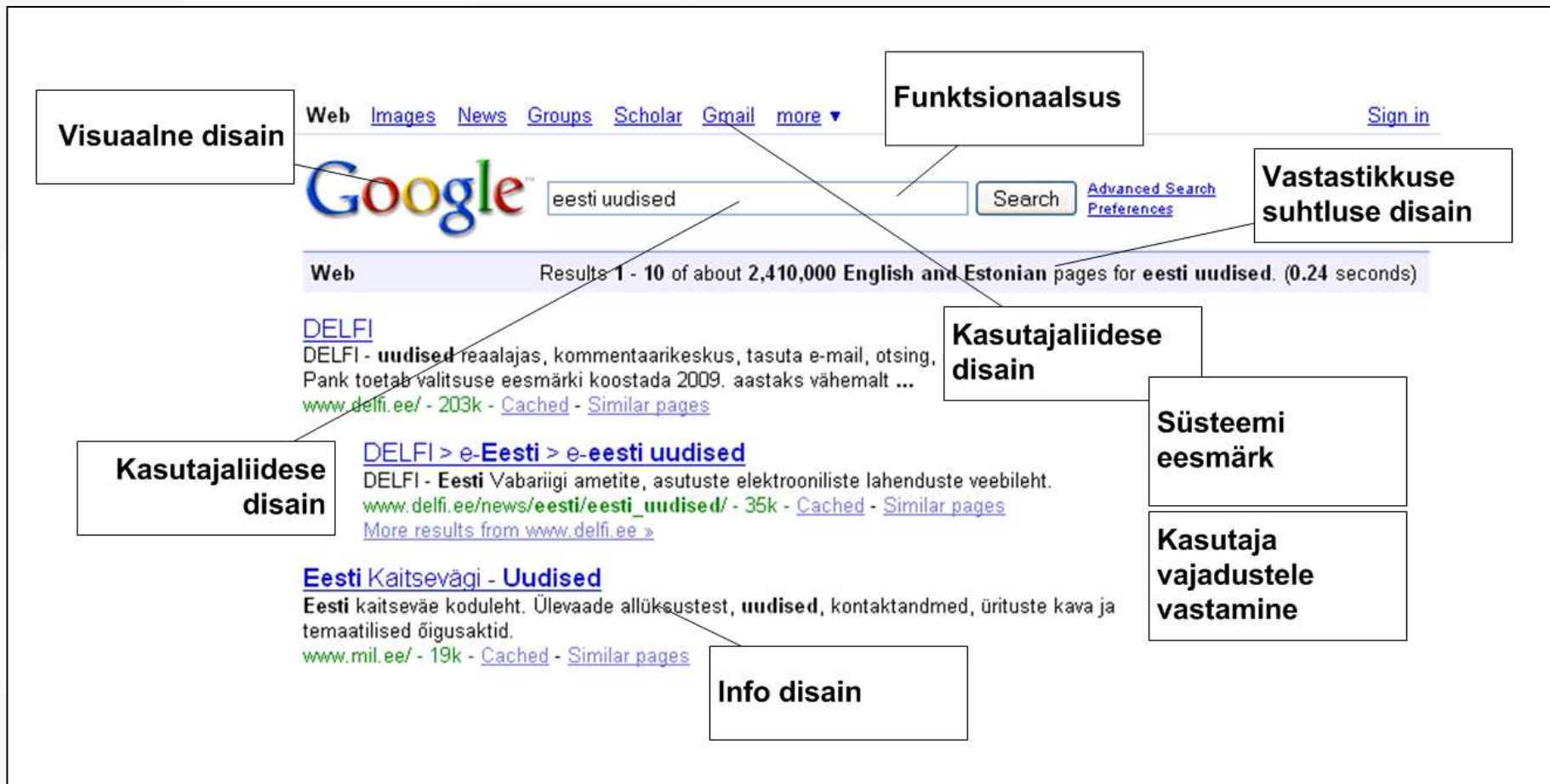
- Kasutatavuse näitajad ja komponendid
 - Õpitavus
 - Efektiivsus
 - Meeldejäävus
 - Vigade arv
 - Rahulolu
 - Mustritele vastavus

Mis on ligipääsetavus (WCAG)?

- Kui suur protsent võimalikest kasutajatest saavad süsteemi kasutada?
- Erinevate kasutajagruppide piirangud
 - Füüsilised
 - Vaimsed
 - Süsteemsed
- <http://www.w3.org/TR/WCAG20/>

Kasutuskogemuse disain

- Sisaldab
 - Ligipääsetavus, Kasutatavus, Ergonoomika
 - Info arhitektuur, Interaktsioonidisain
 - Süsteemi ja kasutajate eesmärgid
 - Kasutajate harjumused ja käitumine
 - Kasutuskeskkond
 - Meetodid

Mis kasu on kasutatavusest?

- Väheneb:
 - vajadus koolituste ja toe järele ning need on tulemuslikumad
 - kartus uue süsteemi ees
 - vajadus mahuka abidokumentatsiooni järele
 - vajadus suurteks muudatusteks peale projekti lõppu (33 kuni 50% vähem kulu (Bosert, 1991), vähem segadust kasutajale)
- Suureneb:
 - kasutamise efektiivsus
 - käive ja kasum, kui süsteemi kasutatakse müügikanalina
 - kasutajate rahulolu

Kuidas arvestatakse kasutatavuse tasuvust?

- Vähenevad koolituse kulud
 - $(K \times T) + (S \times G \times H) = R$
 - K-koolitavate arv aastas; T-kõikide koolitavate keskmine tunnihind;
S-ühe koolituse lühenenud aeg tundides; G-koolitavate gruppide arv;
H-koolituse tunnihind; R-säästetud raha aastas.
 - Näide: $(200 \times 100) + (3 \times 20 \times 500) = 50\,000$ EEK

Kuidas arvestatakse kasutatavuse tasuvust?

- Vähenevad toe kulud
 - $((A1 / K1) - (A2 / K2)) \times K2 \times T = R$
 - A1-toe kõnede arv enne kasutatavuse töid aastas; K1-kasutajate arv enne kasutatavuse töid;
A2-toe kõnede arv peale kasutatavuse töid aastas; K2-kasutajate arv peale kasutatavuse töid;
T-keskmise kasutajatoe ühe kõne hind; R-säästetud raha aastas
 - Näide: $((580 / 200) - ((174 / 200)) \times 200 \times 100 = 40\,600$ EEK

HINDAMISEKS

Kasutajakeskse veebi lehekülgede disain
uuring ja järeldused

www.riso.ee

Eesmärk

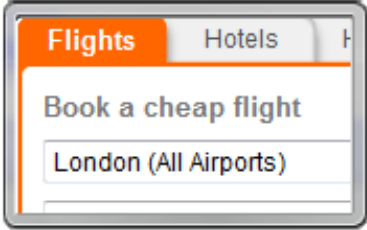
- Lihtsustada kasutava veebilehe tellimist ja loomist või olemasoleva veebilehe kasutatavuse hindamist
- Põhineb erinevate Eestis elavate inimeste Interneti kasutamise harjumuste analüüsil

Nõuded

- Vormide ja toimingute sooritamine
- Sirvimine ja navigeerimine
- Otsinguvorm ja otsimine
- Teksti ja linkide vormindamine
- Sisu haldamine ja kuvamine
- Ekraanivaade ja visuaalne kujundus
- Pildid ja graafiline disain

6.1 Vormid ja toimingute sooritamine

6.1.1 Võimalda meelde jätta valitud eelistusi

	Hinnangud (1-5):
	Olulisus: (5) *****
	Tõestatavus (mõõdetavus, hinnatavus): (5) *****
Lühipealkiri:	Vormi sisestuste ja valikute meelespidamine
Struktuuripealkiri:	Vormid ja toimingute sooritamine
Märksõnad:	Vormid, vormide täitmine, toimingud, eelistuste salvestamine
Sissejuhatus:	Toimingute sooritamisel ei tohi sisestatud andmed pooleli oleva protsessi käigus kaduma minna.
Selgitus:	Kasutaja poolt sisestatud info ei tohi kaduma minna siis, kui tegemist on pikema toiminguga, mis jaguneb mitme veebivaate vahel. Sama reegel kehtib, kui sisestatud andmeid on vaja enne lõplikku kinnitamist valideerida, st kontrollida nende vastavust kehtestatud reeglitele, näiteks: kas salasõna on ikka kuuekohaline;

Kontrollküsimused:

Kas sisestusvea avastamisel jäetakse alles õigesti sisestatud andmed?

Kas eelmisesse vaatesse tagasi liikudes jäävad alles kõik sisestatud andmed?

Näited:

- 1) EasyJet.com lennufirma veebipõhises broneerimissüsteemis pileteid broneerides tuleb esmalt valida lähte- ja sihtkoht, reisikuupäevad ning reisijate arv. Seejärel edasi liikudes arvutab süsteem sõiduajad. Kui aga tekib vajadus algandmeid muuta (nt reisijate arv), on kõige mugavam esimesse vaatesse tagasi liikuda. Firma on sellest teadlik ning üle pooltel juhtudel suudetakse algandmed säilitada. Kuid aegajalt süsteem ei tööta ja kustutab need.

The image displays two side-by-side screenshots of the EasyJet.com flight booking interface. The left screenshot shows a search for flights from Glasgow (GLA) to Alicante, with flight 6877 (departing Sat 20 Dec 19:55) and flight 6878 (departing Sat 27 Dec 22:35). The right screenshot shows a search for flights from London (All Airports) to Berlin Schoenefeld (SXF), with flight 2103 (departing Sat 20 Dec 06). Arrows indicate the flow from the search input fields to the flight results. A thumbs-down icon is placed over the first result on the left, and a thumbs-up icon is placed over the first result on the right.

Kasutatavuse nõuete kontrollloetelu hindamiseks

Nr.	Nõude pealkiri	Nõude punktid	Vastab jah/ei
6.1.1	Võimalda meelde jätta valitud eelistusi	5	
6.1.2	Võimalda klaviatuuri abil liikuda ühelt vormiväljalt teisele	5	
6.1.3	Taga kasutajale ühekordne tuvastamine	4	
6.1.4	Välgi juba sisestatud andmete üle küsimist	4	
6.1.5	Tähista toimingute sooritamise sammud	4	
6.1.6	Ära unusta olulisi valikuid lisamata	4	
6.1.7	Kuva vormiväljad pikema teksti sisestamiseks suuremana	4	

Hinne veebile

- **0% - 50% (punkte 0 - 126) = hinne „0“**
- **51% - 60% (punkte 127 - 150) = hinne „1“**
- **61% - 70% (punkte 151 - 175) = hinne „2“**
- **71% - 80% (punkte 176 - 200) = hinne „3“**
- **81% - 90% (punkte 201 - 225) = hinne „4“**
- **91% - 100% (punkte 226 - 250) = hinne „5“**

KOKKUVÕTE

- Kasutatavus ei tähenda ainult visuaalset disaini või ligipääsetavust, vaid on palju laiem mõiste
- Kasutaja-keskne süsteemiarendus on arendajale kiirem ja selgem
- Kasutatavad süsteemid loovad suuremat kasu
- Kasutatavus on mõõdetav

Aitähh!

Katrin Hänni

katrin.hanni@riso.ee

Hegle Sarapuu

hegle.sarapuu@trinidad.ee

